

**ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ
„ ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА "ПРАВНИ НАУКИ"**

АЙНУР ДЖАХИЯЕВНА НАРЪМБАЕВА

**„Административноправен режим на
миграцията в Република Казахстан“**

АВТОРЕФЕРАТ

за придобиване на образователната и научна
степен „доктор” по професионално направление
3.6. Право, докторска програма „Административно
право и административен процес“

**Научен ръководител:
проф. Христина Балабанова**

**Варна
2023**

**ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ
„ ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА "ПРАВНИ НАУКИ"**

АЙНУР ДЖАХИЯЕВНА НАРЪМБАЕВА

**„Административноправен режим на
миграцията в Република Казахстан“**

АВТОРЕФЕРАТ

за придобиване на образователната и научна
степен „доктор” по професионално направление
3.6. Право, докторска програма „Административно
право и административен процес“

**Научен ръководител:
проф. Христина Балабанова**

**Рецензенти:
доц. д-р Емилия Сидерова
проф. д.н. Мария Нейкова**

Варна, 2023

Дисертационният труд е обсъден и насочен към защита пред научно жури от катедра "Правни науки" на Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“, гр. Варна.

Дисертационният труд, в обем от 244 страници, съдържа въведение, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература и приложения. Съдържанието на всяка глава е разделено на отделни параграфи, обобщени в края на всяка глава. Основният текст включва 21 таблици, 7 диаграми и 2 приложения. Библиографията включва 326 заглавия на български, руски и английски език

Авторът на докторската дисертация е докторант на самостоятелна подготовка на катедра " Правни науки " на Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“ гр. Варна.

Защитата на дисертационния труд пред Научното жури ще се проведе на 12.04.2023 г.от 10.00 часа в заседателната зала на ректората на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Материалите за защита са на разположение за тези, които се интересуват от дисертация в канцеларията на катедра "Правни науки" на Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“, стая В-8.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Въведение

1.Обща характеристика.

След обявяването на независимостта Казахстан започна да провежда "собствена миграционна политика, която отговаря на тенденциите на глобализацията на световната общност и е насочена към използване на миграционните потоци в интерес на укрепването на националната сигурност, подобряването на демографската ситуация и устойчивото социално-икономическо развитие на страната".

За повече от 30 години управлението на миграционните потоци се извършва, като се вземат предвид необходимите трансформации, насочени към основните вектори за прилагане на миграционната политика в Република Казахстан.

2. Актуалността на изследването.

В момента в света миграцията, както вътрешна, така и външна, е достигнала исторически нива. По данни на ООН към днешна дата по-голямата част от населението "продължава да живее в страните, в които е родено, само всеки 30-ти е мигрант.

Глобалните оценки показват наличието на около 281 милиона международни мигранти през 2020 г., което представлява 3,6% от световното население. Прогнозният брой се е увеличил през последните пет десетилетия и е достигнал до 2020 г.281 милиона души. От този брой живеят в страна, различна от родната им страна, с 128 милиона повече, отколкото през 1990 г.и повече от три пъти повече от прогнозния брой през 1970 г."

Днес Казахстан, както и много други страни, се оказаха в уникална ситуация, свързана с миграционните процеси, задействани от военните действия в Украйна, които предизвикаха поток от бежанци в Европа, в съседни на Украйна страни, а мобилизацията на военните доведе до миграция в съседни на Русия страни. Всичко това се превръща в предизвикателство както за Казахстан, така и за европейските страни, за които "потокът от бежанци от Украйна през първата

година и приемането на три милиона бежанци ще доведе до преки разходи в размер на 0,25 процента от БВП на ЕС. Въпреки че тези разходи за ЕС като цяло са незначителни, за отделните държави, граничещи с Украйна, те могат да се превърнат в тежък товар".

Актуалността на изследването е свързана:

- с необходимостта от разбиране на развитието на съвременните миграционни процеси и миграционни потоци, за регулиране на активното участие на Република Казахстан в текущите събития и във връзка с необходимостта от предприемане на превантивни мерки, допринасящи за сигурността на държавата;

- с появата на нови перспективи за развитие и необходимостта от обобщаване на методите, използвани от правоприлагащите органи, държавните органи и гражданското общество в административното и правното регулиране на миграцията;

- с необходимостта от решаване на проблемите, свързани с нелегалната миграция, разширяване на законните канали за влизане и заетост, както и премахване на административните бариери;

-- с разбиране на необходимостта от регулиране на по-ефективна миграционна политика на държавата, като се вземе предвид опитът на миграционната политика на редица чужди държави.

Актуалността на решаването на този проблем има републикански мащаб и се характеризира със сложността на задачите, които трябва да бъдат решени, което съответства на изпълнението на целите, задачите, целевите показатели и показателите за резултатите от изпълнението на концепцията за миграционната политика на Република Казахстан за 2023-2027 г.

3. Обект на изследване на дисертационното изследване са правните отношения, които възникват в областта на административното и правното регулиране на обществените отношения, възникващи в областта на миграцията.

4. Предмет на изследването са съществуващите административни и правни механизми за регулиране на миграцията, които съчетават както нормите на международното право, така и националното законодателство.

5. Основни тези:

1. Миграционните процеси в Република Казахстан са сложен комплекс от разнообразни процеси, които имат двусмислени последици за страната. Същността на тези правни отношения показва, че миграцията е вид социално (социално) отношение.

2. Анализът показва, че миграционните правни отношения не са отделени от реализирането на правото на човека на свободен избор на място на пребиваване, приемаща държава, свободно движение в страната, възможност за напускане и спазване на правата, установени от международните задължения на държавите в областта на миграцията на бросит. Естеството на правоотношенията в тази област се определя от смесен тип, който включва два вида отношения: публично-правни и частно-правни.

3. Административните и правните отношения в системата на миграционните процеси имат редица характеристики: една от страните в тези отношения винаги е съответният изпълнителен орган или неговото длъжностно лице, овластено с управленски правомощия от държавно-властен организационен характер; тези правни отношения се характеризират с неравенството на страните, тъй като едната страна (органът или неговият служител) е овластена със съответните държавни и държавни правомощия-има право; органите на изпълнителната власт имат право да издават нормативни правни актове и по този начин са в състояние да създават, променят или прекратяват съответните правни отношения; отличителна черта на административните и правни отношения е, че споровете, които могат да възникнат между техните участници, се решават в повечето случаи по административен (извънсъдебен) начин, т. е. чрез пряко правно властно и едностранно разпореждане на упълномощен изпълнителен орган (длъжностно лице); за регулиране на спорове се прилагат както съдебни, така и извънсъдебни процедури.

4. Миграционното правоотношение се състои от специални елементи, които обединяват субекти, обекти, субективни права и правни задължения. Разглеждайки субектите на миграционните отношения, трябва да се отбележи, че общата теория на правото определя следните видове субекти: индивидуални и колективни: 1. Индивидуални субекти на правни отношения-физически лица,

които включват: граждани, лица с двойно гражданство, лица без гражданство и чужденци. Лица без гражданство и чужденци могат да влязат в същите правоотношения на територията на Република Казахстан като гражданите на Република Казахстан, за редица ограничения, установени от закона. Колективни субекти на правни отношения-държавата, държавните организации, неправителствени организации (частни фирми - работодатели на трудови мигранти; обществени сдружения - национални диаспори).

5. Политически решения и реформи в административното регулиране на миграционните процеси позволява на националните служители да декларират желанието си да осигурят ефективно управление в тази област. В същото време някои изследователи на казахстанското административно право посочват проблеми в тази област, свързани с липсата на единни подходи за разбиране на най-важните институции на съвременното административно право: административен процес, административно производство, административни процедури.

6. Наблюденията показват, че казахстанското миграционно законодателство се характеризира с постоянна модернизация. Авторът свързва това обстоятелство с усложняването на миграционните правоотношения и необходимостта да се справи с промените, настъпващи в обществените отношения и отношенията между държавите. В същото време по-нататъшното развитие на миграционното законодателство трябва да бъде насочено към формиране на единен нормативен акт за всички норми, регулиращи миграционния процес чрез приемането на миграционен кодекс, който трябва да систематизира законодателството в тази област.

7. Република Казахстан счита засилването на посока на привличане на чуждестранни граждани към трудова дейност на територията на страната като квалифицирани и висококвалифицирани специалисти за значимо в своята работа, в резултат на което правителствата проявяват голям интерес към това, което представляват имигрантите, и поставят различни изисквания към влизащите, свързани с нивото на образование, професия, квалификация, материално състояние, възраст, семейно положение и др. На последните характеристики се обръща специално внимание както като се вземе предвид

ситуацията на националния пазар на труда и задачите на демографската политика, така и като се вземат предвид аспектите на националната сигурност, което изисква подобряване на административното и правно регулиране на реда за тяхната заетост и визовия режим. В тази връзка миграционният процес в Република Казахстан изисква използването на допълнителни обезщетения в държавното регулиране на външната миграция за определена категория чуждестранни работници; допълнителни правни гаранции за квалифицирани чуждестранни работници; улесняване на процеса на преселване на мигранти в северните и източните територии на страната.

8. Република Казахстан изостава от опита на административното и правно регулиране на външната миграция, натрупан от водещите световни сили. Анализът на законите и подзаконовите нормативни актове в областта на външната миграция показва, че развитието на външната миграция е възпрепятствано от пропуски в действащото законодателство, наличието и активното използване на референтни норми в подзаконовите актове, включително значителен набор от остарели правила, които не съответстват на общопризнатите принципи и норми на международното право.

9. Етническата миграция, на която се залага в Република Казахстан, има тенденция към промени, причинени от несъвършенството на приетите норми, които позволяват на системата за управление на етническата миграция да я извършва без анализ на необходимото количество трудови ресурси, регулиране на проблемите, свързани с интергацията на Кандас в местната общност.

10. Процедурата за влизане, излизане и престой на имигранти на територията на Република Казахстан се определя от законодателството на Република Казахстан. Процесите, протичащи в съседните на Казахстан страни, обаче налагат значително внимание на въпросите на националната сигурност на държавата при регулирането на миграционните процеси. В същото време, с оглед на възникналите в геополитическото пространство проблеми, навярва необходимостта от регулиране на визовия режим със страните от ЕАЕС в нов формат.

11. В Закона за миграцията няма определение за "сезонен работник". Практиката обаче показва тяхното присъствие както в селското стопанство, така и в строителната индустрия. Повечето мигранти идват от съседни страни, по-голямата част е Република Узбекистан, Република Киргизстан. Уреждането на въпроса за "сезонните работници" допринася за тяхната безопасност и ще премахне дискриминацията и нарушенията на закона в тази област. Ще създаде възможности за безопасна заетост и ще даде възможност за получаване на социален пакет, ако е необходимо. Според нас днес това е законодателна пропаст, която изисква нейното регулиране.

6. Цел и цели на изследването анализ на административно-правния режим на миграция в Република Казахстан и определяне на посоките, изискващи неговото подобряване.

Задачи :

- проучване на института по миграция и неговото текущо състояние в Република Казахстан;

- анализ на международното правно регулиране на миграцията в Република Казахстан и теоретичен анализ на елементите, съставляващи нейните механизми;

- разглеждане на особеностите на националното законодателство като основа за миграцията на населението и правене на собствени предложения за подобряване на регулаторната рамка;

- анализ на миграционните процеси като обект на административно правно регулиране;

- идентифициране на характеристиките на външната и вътрешната миграция като обект на административно и правно регулиране;

- идентифициране на регионалните проблеми на регулирането на миграционните процеси в страните от общността на независимите държави;

- установяване на съдържанието на дейността на държавните органи с цел прилагане на най-добрите практики в тяхната дейност в областта на миграцията на населението;

- формулиране на предложения за подобряване на административната и правната отговорност за нарушаване на миграционното законодателство от чужди граждани.

7.Методология и методи на изследване.

Методологичната основа на изследването е представена от общонаучни методи за анализ и синтез, аналогия, системни, формално-логически и диалектически методи на познание. Наред с тези методи на познание, авторът използва формално-правен, сравнително-правен и историко-правен метод.

Статистическите данни, използвани в проучването са взети от официални източници. Данните за административните нарушения са получени от открити източници на Комитета по Правна статистика и специални сметки на Генералната прокуратура на Казахстан. Данните за социално-икономическата статистика са взети от Статистическия комитет на Министерството на националната икономика на Република Казахстан. Статистическите данни са представени в контекста на 16 региона на Република Казахстан за 2017-2021 г.

За да се определи отношението на населението на Казахстан към имиграцията и към общия проблем на миграцията, беше проведено анонимно проучване, в което участваха 161 души, представляващи всички региони на Казахстан. Всички въпроси от въпросника бяха съставени, като се вземат предвид идентифицирането на най-важните фактори за радикализация на населението. Участниците в проучването бяха идентифицирани чрез случаен избор. Предвид факта, че проучването обхваща само 161 души, ние не твърдим, че резултатите са обобщаващи и представителни. Резултатите дават насоки за по-нататъшни дискусии и изследвания при разработването на препоръки за подобряване на административното и правното регулиране на миграцията в Република Казахстан.

8. Ограничения на проблемните параметри на дисертационния труд

Въпреки количествения растеж на публикациите по тази тема, изследванията, които биха били сложни, не са достатъчни. Общият недостатък на състоянието на миграционните процеси в Република Казахстан води до заключение, свързано с необходимостта от подобряване на законодателството. Текущо изследване административно-правового регулирания миграции показало, че эта проблема достаточна сложна. Требует комплекснаго подхода к его решению.

Административно-правното регулиране на вътрешната миграция се осъществява чрез мерки, произтичащи от поетите

международни задължения, както и от спецификата на социално-икономическата и политическата ситуация в държавата. Тези актове, като общо правило, регулират: процедурата за регистрация, Условието за преместване, условията на трудовата миграция. Освен това има закони и подзаконовни актове, които предписват Условието за сключване и прекратяване на трудови договори за териториални движения в страната. Няма обаче система за фиксиране на вътрешната миграция на населението; няма интегрирана база данни за вътрешните мигранти, отразяваща техните професионални умения, компетенции, където са били преместени, в съответствие с принципа за защита на личните данни.

II. ОБЕМ И СТРУКТУРА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертацията се състои от въведение, три глави, заключение, списък на използваните източници и приложения. Общият обем на дисертацията е 244 страници.

ВЪВЕДЕНИЕ

ГЛАВА 1. ПРАВНА ОСНОВА НА РЕГУЛИРАНЕТО НА МИГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ В РЕПУБЛИКА КАЗАХСТАН

1.1 Институтът по миграция и неговото текущо състояние в Република Казахстан

1.2 Международно правно регулиране на миграцията в Република Казахстан

1.3. Националното законодателство като основа за миграцията на населението

ГЛАВА 2. АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНО РЕГУЛИРАНЕ НА МИГРАЦИЯТА В РЕПУБЛИКА КАЗАХСТАН

2.1 Миграционните процеси като обект на Административно правно регулиране

2.2 Външната миграция като обект на административно и правно регулиране

2.3 Вътрешната миграция като обект на административно и правно регулиране

ГЛАВА 3. ОСОБЕНОСТИ И ТЕНДЕНЦИИ В АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНОТО РЕГУЛИРАНЕ НА МИГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ В РЕПУБЛИКА КАЗАХСТАН

3.1 Регионални проблеми на регулирането на миграционните процеси в страните от общността на независимите държави

3.2 Държавни органи и тяхната дейност в областта на миграцията на населението

3.3 Подобряване на административната и правната отговорност за нарушаване на миграционното законодателство от чужди граждани

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

БИБЛИОГРАФИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

III. РЕЗЮМЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Въведението обосновава уместността на изследователската тема, показва степента на нейното развитие, формулира целта и основните задачи, обекта и предмета на изследването, характеризира методологичната основа и научната новост на работата, определя теоретичното и практическото значение на изследването.

Първата глава "Правни основи на регулирането на миграционните процеси в Република Казахстан" е посветена на разглеждането на основните теоретични подходи за разбиране на миграцията като цяло, както и на правното регулиране на миграционните процеси в Република Казахстан.

В първом параграфе «Институт миграции и его современное состояние в Республике Казахстан» разкрива възгледи за проблема с миграцията като цяло, а също така подчертава основните проблеми при формулирането на основните условия в тази област, определянето на концепцията и критериите за видовете миграция.

Въз основа на изучаването на информационните материали от миграционния процес на Република Казахстан, както и научната литература по разглеждания въпрос, авторът стигна до извода, че проблемът с неконтролираната миграция на населението е един от най-належащите и сложни проблеми.

При формирането на механизма на правно регулиране на миграционния процес е необходимо да се вземе предвид социалният аспект на миграцията. Миграцията е социално движение на населението. Анализирайки социално-правния аспект на миграцията на населението, авторът извършва класификация на миграцията на населението. Класификацията на миграцията на населението ви позволява да видите цялото разнообразие и сложност на изследваното явление, а също така може да допринесе за разработването на най-приемливите административни и правни средства, прилагани в механизма за прилагане на миграционната политика.

След като класифицира миграцията на населението, авторът заключава, че има много обстоятелства, които влияят върху определянето на критериите за класификация на населението. След като проучи класификацията на миграцията на населението, предложена в научната литература, кандидатът отбеляза, че въпросът не е в търсенето на все повече и повече критерии за класификация на миграцията на населението, а в подбора на тези, които ще позволят да се разбере същността на изследваното явление, както и в разработването на необходимите административни и правни средства, насочени към прилагане на миграционната политика.

Във втория параграф "Международно правно регулиране на миграцията в Република Казахстан " подчертава международната правна рамка за регулиране на миграционните процеси на Република Казахстан чрез основните международни конвенции и договори в тази и свързаните с тях области.

Авторът се стреми да покаже, че от гледна точка на международното право правото на индивида на свобода на движение е логично съчетано със суверенното право на всяка държава да приема диференцирани категории мигранти на своята територия.

Авторът заключава, че формирането на основите на национално-правното регулиране на международната миграция в постсъветското пространство се основава на диференциран подход към различните видове мигранти. Анализирайки отделните нормативни правни актове на държавите-членки на ОНД и регионалните договори в областта на миграцията, той се спира на теоретичните аспекти на възникването и структурата на миграционното право като интегриран клон на вътрешното право. Международното правно регулиране на миграцията се основава на отношенията между държави, държави, обединени от универсални международни правни актове, насочени към защита на правата на човека и определени категории мигранти.

Според автора в съвременното международно право са се развили отделни правни институции и регулаторни принципи, прилагани към определени видове миграция, на които държавите подлежат на регулиране.

В третия параграф "Националното законодателство като основа на миграцията на населението" за правилното разбиране на административното и правното регулиране на миграцията на населението в Република Казахстан авторът анализира общопризнатите норми на националното законодателство като основа на миграцията на населението.

Националното миграционно законодателство на Република Казахстан напълно регулира тази област. Общите разпоредби, регулиращи миграцията на чуждестранни и Казахстански граждани, включват: Конституцията на Република Казахстан (1995.), първият нормативен акт, това е законът "за имиграцията" (1992 г. приемането на такъв закон стана необходимост. Тъй като държавите, получили суверенитет в постсъветското пространство, трябваше да определят както имигрантите, така и други категории лица, Законът "за миграцията" (1997 г.). Закон "за гражданството" (1991 г.). Закон "за миграцията на населението" (2011 г.).

Наред със законодателните норми бяха приети няколко държавни програми за миграция: концепцията за миграционната политика на Република Казахстан за 2007-2015 г. Тя е насочена към подобряване на съществуващите и развитието на качествено нови области на управление на миграционните процеси в Република Казахстан. През 2017 г. приета е концепцията за

миграционната политика за 2017-2021 година. Сега се поставя въпросът за приемането на следващата миграционна концепция в Република Казахстан, която в момента се обсъжда чрез системата "отворени нормативни актове" концепцията за миграционната политика на Република Казахстан за 2022-2026 г.и плана за действие за прилагане на концепцията за миграционната политика на Република Казахстан за 2022 – 2026 г. Новата Концепция определя целта, насоките на задачите, принципите и основните механизми за прилагане на Държавната миграционна политика на Република Казахстан за 2022-2026 г.въз основа на стратегическа визия за ролята на миграционните процеси в развитието на Република Казахстан.

Нормативните актове, пряко регулиращи сферата на миграцията на чужди граждани и лица без гражданство, включват: Законът "за правния статут на чужденците" (1995 г.).

Втората глава "Административно и правно регулиране на миграцията в Република Казахстан " изучава съвременната миграционна ситуация в Република Казахстан, изследва подходите за осъществяване на държавното управление на миграцията и систематизира действащото миграционно законодателство.

В първия параграф "Миграционните процеси като обект на Административно правно регулиране"

Описани са различни периоди на развитие на административното и правно регулиране на миграционния процес, протичащ в Република Казахстан в съвременни условия. В това дисертационно изследване миграционните процеси, протичащи днес в Казахстан, се разглеждат от административно-правни позиции.

В този параграф авторът формулира понятието "административно и правно регулиране на миграционните процеси". "Административното и правно регулиране на миграционните процеси е целенасочена, организационна и управленска, изпълнителна и административна, регулаторна дейност, осъществявана от органи и определени служители на изпълнителната власт, насочена към регулиране на масовите неконтролирани движения на мигранти през територията на държавата, за да придаде на този процес подреден, организиран характер за формиране на

устойчива миграционна ситуация в Република Казахстан. Този вид дейност на органите на изпълнителната власт се характеризира с такива характеристики като организационна и управленска ориентация, изпълнителен и административен характер и подзаконов нормативен акт. Този параграф предоставя подробна структура на административното и правното регулиране на миграцията на населението.

Авторът счита, че съдържанието на административното и правното регулиране на миграционните процеси е дейността на органите и служителите на изпълнителната власт, които регулират обществените отношения, възникващи в хода на реализирането на правата на мигрантите на свобода на движение на територията на Република Казахстан и избора на място на пребиваване в рамките на Казахстан, и насочени към осигуряване на действителното реализиране на субективните права и правни задължения, залегнали в основата на административния и правния статут на мигрантите.

Вторият параграф "Външната миграция като обект на административно и правно регулиране" разкрива подробно концепцията за административно и правно регулиране на външната миграция, нейната структура и елементи, разглежда някои проблеми, които съществуват в тази област и предлага начини за тяхното решаване. Дисертацията анализира мненията на учените (Кудин. Ю., Садовски) по въпроса за определяне на понятието административно и правно регулиране. Това ни позволи да заключим, че специфична особеност на административното и правното регулиране на миграционните процеси е неговият ясно изразен изпълнителен и административен характер.

Много въпроси в анализираната област са засегнати в международни документи, включително двустранни международни правни актове на Република Казахстан, свързани с чужденци. В двустранните споразумения правата и задълженията, предвидени в тях, не се отнасят за всички чужденци, а само за граждани на конкретно чуждестранно правителство и граждани на Казахстан. Следователно при определяне на правния статут на чужд гражданин е необходимо да се установи дали има двустранно споразумение между Република Казахстан и съответната държава.

Административното и правно регулиране на външната миграция трябва да се основава на сериозна научна основа, обективно експертно и аналитично развитие, достатъчна регулаторна и правна рамка. Концептуалните и законодателни основи създават предпоставки за формиране на миграционна стратегия, провеждане на подходяща миграционна политика. Според учените трябва да се започне с концепцията за държавната миграционна политика, която трябва да бъде свързана с целия комплекс от основни документи за националната и икономическата сигурност. В същото време регулирането на миграционните процеси трябва да се основава на целевата функция, която ще бъде приета като основа на програмно-целевото планиране. При липса на формулирана цел) е неизбежен хаотичен и вътрешно противоречив набор от регулаторни механизми. Поставянето на цели рационализира този набор от инструменти и механизми. В тази връзка в концепцията за държавната миграционна политика е необходимо ясно да се определят целите, които са фокусирани върху регулирането на миграцията като цяло, включително външната миграция.

Според автора, за да се контролира санитарно-епидемиологичната ситуация в страната, е препоръчително да се отмени посочената норма и да се установи, че медицинските документи се подават от мигрантите директно със заявление за издаване на разрешение за работа. В същото време ще има реална възможност да се проучат абсолютно всички чуждестранни граждани, които получават разрешение за работа, и да се провери автентичността на тези документи. Целите и приоритетите, насочени към осигуряване на икономическата сигурност на страната, могат да бъдат следните: привличане на допълнителни трудови ресурси в Република Казахстан в необходимите специалности за заетост в конкретни региони; намаляване на хаотичните миграционни потоци (предимно незаконни), които създават социално-икономически проблеми; регулиране и осигуряване на социални условия на живот на мигрантите, пристигнали в Република Казахстан. Комплексът от мерки за регулиране на миграцията като цяло трябва да включва: национална структурна политика с определяне на търсенето на

работна ръка на пазарите на труда; демографско регулиране; регионални целеви програми.

В третия параграф "Вътрешната миграция като обект на административно и правно регулиране " той е посветен на определянето на правото на гражданите на свобода на движение в структурата на държавно – правния статус на индивида, както и на практическото значение на административното и правното осигуряване на правото на гражданите на свободно движение в контекста на вътрешните миграционни процеси.

Разглеждайки въпросите на вътрешната миграция като обект на административно и правно регулиране, авторът ни позволява да заключим, че типологията на вътрешната миграция означава преместване на хора за постоянно или временно пребиваване от селските райони в градските райони или преместване от едно селско селище в друго. Миграцията на градското население включва преместване за постоянно или временно пребиваване от един град в друг или преместване от градове в селски селища. От това следва, че в рамките на населените движения, т. е.. движението в рамките на град или селско селище не се разглежда като миграционен процес.

Вътрешна миграция, установена от гледна точка на Закона на Република Казахстан "за миграцията на населението", е преселването на физически лица в Република Казахстан с цел постоянно или временно пребиваване; вътрешен мигрант е лице, което се преселва в Република Казахстан самостоятелно с цел постоянно или временно пребиваване.

Анализът на административното и правното регулиране на вътрешната миграция в Република Казахстан показва, че административното и правното регулиране на вътрешната миграция е насочено към регулиране на натрупаните демографски дисбаланси между трудоемките и трудодефицитните региони чрез преразглеждане на програмите за преселване в рамките на програмата за вътрешна мобилност на населението. Проучването показва, че административното и правното регулиране на вътрешната миграция се осъществява чрез мерки, произтичащи от поетите международни задължения, както и от спецификата на социално-икономическата и политическата ситуация в държавата.

Тези актове, като общо правило, регулират: процедурата за регистрация, Условието за преместване, условията на трудовата миграция. Освен това има закони и подзаконови актове, които предписват Условието за сключване и прекратяване на трудови договори за териториални движения в страната. Няма обаче система за улавяне на вътрешната миграция на населението; няма интегрирана база данни за вътрешните мигранти, отразяваща техните професионални умения, компетенции, където са били преместени, в съответствие с принципа на защита на личните данни.

Третата глава "Превенция на тероризма в институциите на наказателно-изпълнителната система " е посветена на миграционната политика на Република Казахстан, във връзка с това в областта на миграцията в Казахстан е създадена законодателна рамка, която като цяло отговаря на международните стандарти.

В първия параграф "Регионални проблеми на регулирането на миграционните процеси в страните от общността на независимите държави" бившите съветски републики бяха принудени да формират принципно нова миграционна политика, която едновременно отговаряше на различни цели, тъй като по това време в постсъветското пространство възникваха миграционни потоци (бежанци и вътрешно разселени лица, Етнически репатрианти, трудови мигранти), по отношение на които се изискваше диференцирана политика.

Според автора днес могат да се разграничат три доста независими области на миграционната политика на постсъветските държави: политиката по отношение на бежанците и принудителните мигранти, които възникват в резултат на открити конфликти и военни действия, която обикновено се основава на международни норми, фокусирани върху защитата и осигуряването на правата на човека; миграционна политика по отношение на етническите завръщащи се, която е разработена по инициатива на самите държави и не е свързана с международни правни актове, тъй като се осъществява чрез приемането на специални закони и програми, които предвиждат специални права за завръщащите се; политика за регулиране на масовата трудова миграция и предотвратяване

на нелегалната миграция. Именно това правило на миграционната политика на постсъветските държави в момента е доминиращо.

Особено важно е да се отбележи, смята авторът, че регулирането на външната трудова миграция (за разлика от принудителната и репатрираща миграция) е невъзможно без сътрудничеството и интеграцията на усилията на страните донори и реципиенти. Необходимостта от механизъм, чрез който новосформираните държави могат да осъществяват ефективно сътрудничество, стана очевидна. Формирането в края на 1991 г. на общност на независимите държави (ОНД) се превърна в такъв механизъм. Досега в рамките на ОНД бяха приети редица споразумения, уреждащи приоритетните области на сътрудничество в областта на миграцията: повишаване нивото на взаимодействие между миграционните органи на страните от ОНД, засилване на противодействието на нелегалната миграция, формиране на условия за съгласувана миграционна политика, рационализиране на трудовата миграция, законодателно регулиране на миграционните процеси, сключване на споразумения за реадмисия, повишаване на степента на защита и надеждност на паспортно-визовите документи, създаване на интегрирани бази данни.

Във втория параграф "Държавни органи и тяхната дейност в областта на миграцията на населението" разглежда дейността на държавните органи за осъществяване на публичната администрация в областта на миграцията, разкрива особеностите на административно-правния статут на бежанците и вътрешно разселените лица; изследва административното и правното регулиране на статута на лицата, получили временно.

В рамките на дисертационното изследване се стига до заключението, че основните правомощия за осъществяване на управлението в областта на миграцията са възложени на органите на изпълнителната власт, Министерството на вътрешните работи на Република Казахстан (подготовка и прилагане на държавната политика в областта на миграцията; нормативно-правно регулиране в тази област; осигуряване на защита на живота, здравето, правата и свободите на казахстанските и чуждестранните граждани, противодействие на

престъпността, опазване на обществения ред, предоставяне на обществени услуги и др.).

Изпълнението на общата стратегия на държавната политика в областта на миграцията се осъществява от главното управление по въпросите на миграцията на Министерството на вътрешните работи на Република Казахстан, което изпълнява правоприлагащи функции, функции за контрол, надзор и предоставяне на обществени услуги в областта на миграцията. Анализира се, че крайната цел на такова преразпределение е възможността за вземане на различни оптимални управленски решения на държавно и местно ниво.

Разкрита е система от държавни органи, които прилагат определени области на миграционната и правната политика или имат непряко въздействие върху публичната администрация в областта на миграцията:

- органи, създаващи правни основи на публичната администрация в областта на миграцията;
- органи, осъществяващи управленско въздействие в тази област;

органи, упражняващи съдебна власт;

- други органи, предназначени да предоставят спомагателни функции в областта на миграцията. Специално внимание в дисертацията беше отделено на разглеждането на взаимодействието на Министерството на вътрешните работи на Република Казахстан с органите по различни въпроси на миграцията.

В третия параграф" Подобряване на административната и правната отговорност за нарушаване на миграционното законодателство от чужди граждани " въз основа на съществуващите разпоредби и заключения, получени в резултат на проучване на института за установяване и отстраняване на причините и условията, допринасящи за извършването на административни нарушения, авторът като причини за административно деликтност в областта на осигуряването на режима на пребиваване на чужди граждани на територията, условията, които играят роля, допринася за нарушаването на законния режим на пребиваване на чужди граждани в Република Казахстан.

Дисертацията идентифицира следните групи причини, които определят устойчивото развитие и запазването на административното деликтност в областта на миграцията:

- социално-демографски (промени в размера и структурата на населението;

- демографска криза в страната, резултат от политически, социално-икономически, демографски промени, настъпващи в Република Казахстан, повишено напрежение в социалните отношения, криминализация на обществото и др.);

- икономически (фактори, свързани с промяната в броя и структурата на трудовите ресурси, образователния и професионалния квалификационен състав, с нивото на демографската тежест върху трудоспособното население, състоянието на пазара на труда и ефективността на използването на трудовите ресурси, икономическата политика на държавата като цяло и др.);

- социално-психологически (проявява се на ниво общество като цяло, на ниво социални групи, индивид, по-специално: ниско ниво на култура на поведение, правна неграмотност, особености на манталитета на чуждестранните граждани, пристигащи в Казахстан и т. н. организационни и правни (причини, дължащи се на нивото на нормативно;

- правна подкрепа на регулираните отношения на висшите органи и местното самоуправление;

- професионална готовност на представители на властите, държавни служители, длъжностни лица и др.).

Резултатите от изследването, както и анализът на миграционното законодателство и правоприлагащите дейности на упълномощените държавни органи като цяло позволиха на автора да заключи, че формирането и развитието на детерминантите на административните нарушения в областта на осигуряването на режима на пребиваване на чужди граждани на територията на Република Казахстан се дължи на взаимодействието на редица фактори от социален, икономически, организационен и правен характер и др. тяхното проявление се наблюдава на различни нива: международно, вътрешно, на ниво социална група и индивид.

Получените знания позволиха на автора да предскаже развитието на миграционните процеси в Казахстан и да направи

предложения за предотвратяване и намаляване на административните нарушения в правоохранителната сфера на пребиваване на чуждестранни граждани в Република Казахстан.

По-специално, според автора, в борбата срещу престъпността в областта на отношенията е необходимо да се придаде основно значение на предотвратяването на незаконното поведение на чужди граждани (идентифициране и предприемане на мерки за отстраняване на причините и условията за административни нарушения; създаване на информационни центрове за мигранти, предоставящи информация за миграционното законодателство на Република Казахстан, за правния статут на чуждестранен гражданин в Казахстан и друга информация).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящото проучване на административното и правно регулиране на миграцията показва, че този проблем е доста сложен. Изисква интегриран подход при решаването му.

Административно-правното регулиране на вътрешната миграция се осъществява чрез мерки, произтичащи от поетите международни задължения, както и от спецификата на социално-икономическата и политическата ситуация в държавата. Тези актове като общо правило уреждат: процедурата за регистрация, Условията за преместване, Условията за трудова миграция. Освен това има закони и подзаконовни актове, предписващи Условията за сключване и прекратяване на трудови договори за териториални движения в страната. Въпреки това, няма системи за определяне на вътрешната миграция на населението; няма интегрирана база данни за вътрешните мигранти, отразяваща техните професионални умения, компетенции, места за тяхното преместване, при спазване на принципа за спазване на защитата на личните данни.

Миграционният приток не допринася за решаването на основните проблеми на икономиката и обществото — преодоляване на упадък на селското стопанство, обезлюдяването на северните и източните райони на Казахстан и гъстото население на южните райони на страната. Основната

част от притока на мигранти в Република Казахстан засилва вътрешната регионална диспропорция на населението, като фокусира основните обеми на миграционните потоци върху градовете Нур-Султан и Алмати

Вътрешните миграционни процедури се нуждаят от дигитализация, системи и технологии за обработка на големи масиви от данни, за да се разработят прогнозни сценарии за развитието на събитията в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план и да се формира най-прозрачната система за вземане на решения. Това ще подобри както качеството на прогнозиране, така и ефективността на планираните и реализирани решения, както и ще осигури постоянен контрол върху напредъка на мерките, включително всички процедури за вътрешно доброволно преместване на граждани.

За да се определи търсенето на квалифицирана работна ръка на регионалните пазари на труда, е необходимо създаването на специална методология и механизъм. В момента потребността на регионите от работна ръка се определя от процедурата за определяне на квоти. Често регионалната квота не е фокусирана върху изпълнението на плановете за социално-икономическо развитие на региона, предвидени в стратегическите програмни документи на републиката.

Пренаселените села и градове изискват създаването на нова политика за развитие на регионите, като се вземат предвид изследванията на миграционните процеси. Това изисква административно и правно регулиране на въпроса за стимулиране на преместването на граждани на страната от гъсто населени региони в слабо населени чрез система от обезщетения и субсидии. Това ще помогне за решаване на проблема с дисбаланса в териториалното разпределение на населението и ще намали рисковете от социално напрежение.

Националното законодателство на страните от Общността трябва да реши проблемите, свързани със Системата за контрол на миграцията, което изисква хармонизиране на националното законодателство на страните от ОНД, разработване на отворена система за отчитане на миграционното движение.

Днес въпросът за необходимостта от бързо приемане на регионален интегриран международен правен акт под формата

на миграционен кодекс на ОНД, който по своето съдържание би обхванал всички аспекти на трудовата миграция, се основаваше на общите принципи на миграционната политика и отчиташе интересите на заинтересованите страни. Този акт трябва да отразява всички обективни условия и фактори, съществуващи в областта на миграционните отношения. Моделните закони, предложени в рамките на ОНД, трябва да решат много проблеми. По — специално, приемането на кодекса на труда на ОНД, който трябва да предложи универсални правни инструменти, които осигуряват изпълнението на основната социална функция-защита на правата и законните интереси на служителя. Приемане на моделния закон" за бежанците", който в допълнение към универсалните инструменти представя допълнителни форми на защита на разселените лица.

Изчерпателното проучване на миграцията, както и административното правно регулиране на миграционния процес, позволява на дисертанта да формулира **редица от следните основни заключения и предложения.**

Основните констатации включват следното:

1. Миграционните процеси в Република Казахстан са сложен комплекс от разнообразни процеси, които имат двусмислени последици за страната. Същността на тези правни отношения показва, че миграцията е вид социално (социално) отношение.

2. Анализът показва, че миграционните правни отношения не са отделени от реализирането на правото на човека на свободен избор на място на пребиваване, приемаща държава, свободно движение в страната, възможност за напускане и спазване на правата, установени от международните задължения на държавите в областта на миграцията на удоволствие. Естеството на правоотношенията в тази област се определя от смесен тип, който включва два вида отношения: публично-правни и частно-правни.

3. Административните и правните отношения в системата на миграционните процеси имат редица характеристики: една от страните в тези отношения винаги е съответният изпълнителен орган или неговото длъжностно лице, овластено с управленски правомощия от държавно-властен организационен характер; тези правни отношения се характеризират с неравенството на

страните, тъй като едната страна (органът или неговият служител) е овластено със съответните държавни и държавни правомощия-има право; органите на изпълнителната власт имат право да издават нормативни правни актове и по този начин са в състояние да създават, променят или прекратяват съответните правни отношения; отличителна черта на административните и правни отношения е, че споровете, които могат да възникнат между техните участници, се решават в повечето случаи по административен (извънсъдебен) начин, т. е. чрез пряко правно властно и едностранно разпореждане на упълномощен изпълнителен орган (длъжностно лице); за регулиране на спорове се прилагат както съдебни, така и извънсъдебни процедури.

4. Миграционното правоотношение се състои от специални елементи, които обединяват субекти, обекти, субективни права и правни задължения. Разглеждайки субектите на миграционните отношения, трябва да се отбележи, че общата теория на правото определя следните видове субекти: индивидуални и колективни: 1. Индивидуални субекти на правни отношения-физически лица, които включват: граждани, лица с двойно гражданство, лица без гражданство и чужденци. Лица без гражданство и чужденци могат да влязат в същите правоотношения на територията на Република Казахстан като гражданите на Република Казахстан, за редица ограничения, установени от закона. Колективни субекти на правни отношения-държавата, държавните организации, неправителствени организации (частни фирми - работодатели на трудови мигранти; обществени сдружения - национални диаспори).

5. Политически решения и реформи в административното регулиране на миграционните процеси позволява на националните служители да декларират желанието си да осигурят ефективно управление в тази област. В същото време някои изследователи на казахстанското административно право посочват проблеми в тази област, свързани с липсата на единни подходи за разбиране на най-важните институции на съвременното административно право: административен процес, административно производство, административни процедури.

6. Наблюденията показват, че казахстанското миграционно законодателство се характеризира с постоянна модернизация.

Авторът свързва това обстоятелство с усложняването на миграционните правоотношения и необходимостта да се справи с промените, настъпващи в обществените отношения и отношенията между държавите. В същото време по-нататъшното развитие на миграционното законодателство трябва да бъде насочено към формиране на единен нормативен акт за всички норми, регулиращи миграционния процес чрез приемането на миграционен кодекс, който трябва да систематизира законодателството в тази област.

7. Република Казахстан счита засилването на посока на привличане на чуждестранни граждани към трудова дейност на територията на страната като квалифицирани и висококвалифицирани специалисти за значимо в своята работа, в резултат на което правителствата проявяват голям интерес към това, което представляват имигрантите, и поставят различни изисквания към влизащите, свързани с нивото на образование, професия, квалификация, материално състояние, възраст, семейно положение и др. На последните характеристики се обръща специално внимание както като се вземе предвид ситуацията на националния пазар на труда и задачите на демографската политика, така и като се вземат предвид аспектите на националната сигурност, което изисква подобряване на административното и правно регулиране на реда за тяхната заетост и визовия режим. В тази връзка миграционният процес в Република Казахстан изисква използването на допълнителни обезщетения в държавното регулиране на външната миграция за определена категория чуждестранни работници; допълнителни правни гаранции за квалифицирани чуждестранни работници; улесняване на процеса на преселване на мигранти в северните и източните територии на страната.

8. Република Казахстан изостава от опита на административното и правно регулиране на външната миграция, натрупан от водещите световни сили. Анализът на законите и подзаконовите нормативни актове в областта на външната миграция показва, че развитието на външната миграция е възпрепятствано от пропуски в действащото законодателство, наличието и активното използване на референтни норми в подзаконовите актове, включително

значителен набор от остарели правила, които не съответстват на общопризнатите принципи и норми на международното право.

9. Етническата миграция, на която се залага в Република Казахстан, има тенденция към промени, причинени от несъвършенството на приетите норми, които позволяват на системата за управление на етническата миграция да я извършва без анализ на необходимото количество трудови ресурси, регулиране на проблемите, свързани с интергацията на Кандас в местната общност.

10. Процедурата за влизане, излизане и престой на имигранти на територията на Република Казахстан се определя от законодателството на Република Казахстан. Процесите, протичащи в съседните на Казахстан страни, обаче налагат значително внимание на въпросите на националната сигурност на държавата при регулирането на миграционните процеси. В същото време, с оглед на възникналите в геополитическото пространство проблеми, навярва необходимостта от регулиране на визовия режим със страните от ЕАЕС в нов формат.

11. В Закона за миграцията няма определение за "сезонен работник". Практиката обаче показва тяхното присъствие както в селското стопанство, така и в строителната индустрия. Повечето мигранти идват от съседни страни, по-голямата част е Република Узбекистан, Република Киргизстан. Уреждането на въпроса за "сезонните работници" допринася за тяхната безопасност и ще премахне дискриминацията и нарушенията на закона в тази област. Ще създаде възможности за безопасна заетост и ще даде възможност за получаване на социален пакет, ако е необходимо. Според нас днес това е законодателна пропаст, която изисква нейното регулиране.

За да се подобри административното регулиране на миграционния процес, се предлага *de lege ferenda*:

1) т. 1. член 23 от Закона на Република Казахстан "За миграцията"

клауза 1 етническите казахи и членовете на техните семейства, включително вдовиците на Кандас и техните общи деца, се освобождават при получаване на разрешение за постоянно пребиваване в Република Казахстан

2) параграфи 4-1 от член 23 от Закона на Република Казахстан "За миграцията"

4-1. Етническите казахи и членовете на техните семейства, които са получили съгласие за присвояване на статут на Кандас и (или) включване в регионалната квота за приемане на Кандас, както и Кандас и членовете на техните семейства при влизане на територията на Република Казахстан, са освободени от плащане на митнически и други плащания върху имущество за лично ползване, включително превозни средства, в съответствие с международния договор и (или) митническото законодателство на Република Казахстан".

3) пп.2. параграф 4 от член 27 от Закона на Република Казахстан "За миграцията" на събирането на семейството се допускат следните членове на семейството на поканеното лице:

2) лицата, посочени в алинеи 1), 2), 3) и 4) от параграф 3 на този член, ако поканеното лице е етнически казах, вдовица, техните общи деца или бивш сънародник, получил разрешение за временно пребиваване (за период от най-малко две години).

IV. НАУЧНИ ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Научният принос на дисертационния труд се състои от изследвания, дължащи се на емпиричната основа, която включва данни от официалното статистическо отчитане, както и правоприлагащи дейности; резултатите от изследванията, проведени от автора в областта на миграцията.

При подготовката на дисертационно изследване авторът проведе анкета на гражданите по специално разработени въпроси. Сложността на прилагането на методите на изследване и емпиричната база позволиха да се гарантира надеждността и валидността на заключенията на дисертацията. Най-важните резултати от изследването са заключенията на автора относно

административното и правно регулиране на миграционните процеси.

Целите и задачите на научните изследвания се определят независимо, наборът от методи за анализ на първичния материал, съответстващ на задачата, е избран и използван, извършен е пълен набор от необходими измервания за всички раздели на работата, получените данни са обработени, резултатите от изследванията са анализирани и обобщени, формулирани са заключения, дадени са предложения за необходимостта от подобряване на законодателството относно регулирането на миграцията на населението.

Специфичните научни и научно-приложни приноси са както следва:

- проучени са добрите практики и опит на други държави в регулирането на миграцията във фокуса на административното и правното законодателство и приетите стратегически документи;

- анализ на външната и вътрешната миграция в динамика от пет години;

- направено проучване сред граждани относно разбирането на причините за миграционните процеси;

- направени са предложения " 0 " за подобряване на административното и правното законодателство и законите, регулиращи миграционната дейност на държавата.

V. ПУБЛИКАЦИИ, свързани с дисертационния труд

Основните резултати от научните изследвания са отразени в следните 5 публикации:

1. Наримбаева А., Правно регулиране на миграционния режим в Република Казахстан и света и кумулативното въздействие на пандемията COVID-19 - В: Ролята на съдебната практика за развитие на правото, Научен алманах на ВСУ "Черноризец Храбър" (кн. 39, серия "Юридически науки и обществена сигурност") В., 2021, с. 267-271 ISSN 1313-7263

2. Наримбаева А., Правно регулиране на междудържавните миграции - В: Ролята на съдебната практика за развитие на правото, Научен алманах на ВСУ "Черноризец Храбър" (кн. 39, серия "Юридически науки и обществена сигурност") В., 2021, с. 263-266 ISSN 1313-7263

3. Наримбаева А., Региональные проблемы регулирования миграционных процессов в странах Содружества Независимых Государств. - XX лятна научна сесия на Юридическия факултет Катедра „Правни науки“ 25-26 юни 2021 г., изд. Научен алманах на ВСУ „Черноризец Храбър“, кн.40, Право и Общество, с.232, ISSN -1313-7263

4. Наримбаева А., Соотношение и разграничение терроризма и трансграничной миграции. - Лятна научна сесия на Юридическия факултет, катедра „Правни науки“ 03 юли 2022 г., изд. Научен алманах на ВСУ "Черноризец Храбър", с.299, ISSN 1313-7514 <https://ejournal.vfu.bg/bg/law.html>

5. Наримбаева А., Институт миграции и его современное состояние в Республике Казахстан. - «XVII GLOBAL SCIENCE AND INNOVATIONS 2022: CENTRAL ASIA» N. 4(18). DECEMBER 2022 SERIES «POLITICAL SCIENCES», изд. «Общационациональное движение „Бобек” ISSN 2664-2271, с.54 <file:///C:/Users/User/Downloads/10.%20%D0%AE%D0%A0%D0%98%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%95%D0%A1%D0%9A%D0%98%D0%95%20%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%98.pdf>